

Bati se je, da gre pri kategoriji osveščanje in vzgoja za življenje brez drog, koder se za ciljne skupine predvidevajo posebni multimedijski izobraževalni programi, zgolj za prazen verbalizem: mladi človek se bo drogi uprl, če bo njegova korelina zdrava, če bo čutil dovolj moči za spoprijem z življenjem in njegovimi dolžnostmi. Če ne bo tako, mu nobena od formulacij kot "razpoznavanje problema, usmerjanje ogroženih, skupinska dinamika" in drugih nepovednih tvorb ne bo pripomogla do osebnostnega ravnotežja.

Prav tako Program kot mimogrede, v dveh, treh alinejah omenja dvoje bistvenih aspektov boja zoper drogo: delo na prizadetih ljudeh (kurativa) in ukrepi sodne oblasti zoper tiste, ki se z distribucijo droge pečajo. Večine ljudi droga sploh ne ogroža, zato je načrtovati splošno preventivo gotovo nesmisel. Tiste pa, ki jih ogroža, najpogostejše tudi ogrozi, zasvoji, zato bi moralo biti prizadevanje odgovornih usmerjeno predvsem v kurativo, posledično pa v resocializacijo. O tem v programu ne beremo ničesar. Boj zoper drogo vselej vključuje represijo zoper tiste, ki jo posredujejo. Tudi o tem se program določneje ne izraža. Nujno bi bilo predvideti strožje zakonsko ukrepanje, predvsem zoper one, ki drogo ponujajo najšibkejšim in najmanj odgovornim, osnovno- in srednješolcem. Sedanja slovenska zakonodaja je v tem oziru gotovo premo stroga, permissivna, kar daje prekupčevalcem dodatne sape.

Resen boj zoper drogo bi moral graditi predvsem na teh dveh vidikih. Program v tej smeri gotovo potrebuje še nekaj temeljnih korekcij.

Naša lapidarna, gotovo v marsičem pomanjkljiva, nesistematična kritika predloga za nacionalni program boja zoper droge, nima namena oporekati dobre volje ljudem, ki se zavzemajo za boj zoper zlo droge in pri tem iščejo najširši družbeni konsenz. Želi pa opozoriti, da je boj zoper njo treba načrtovati in voditi na konkretnih prizadetih usodah in da sleherno ukrepanje, ki si tega ne postavi za izhodišče, konča pri leporečju in dobrih željah.

Boštjan Turk, asistent na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

POBUDA ZA DEKRIMINALIZACIJO MARIHUANE

Indijska konoplja (trava, ganja, marihuana, *cannabis indica* oz. *cannabis sativa*) je opojna rastlina, ki prihaja iz Vzhoda, kjer je v nekaterih deželah podobno tradicionalna droga, kot je pri nas alkohol oziroma vinska trta. Pri uživalcu izzove, skladno z njegovim trenutnim dobrim ali slabim počutjem, blago evforičnost in sproščenost ali depresivnost in paranoičnost (zaradi slednjega jo običajno veliko ljudi preneha uživati). V nasprotju s heroinom, alkoholom, LSD in nekaterimi drugimi drogami marihuana ne rešuje skrbi in mu daje neresnične podobe realnosti. Uživalci marihuane so tudi neagresivni, kar je povsem v nasprotju z učinkovanjem alkohola pri mnogih. Zelo pomembno je, da uživanje trave ne povzroča telesne odvisnosti.

Pri nas so jo začele pogostejše uporabljati protestniške generacije konec šestdesetih let, ki so zavrnille prevzem štafetne palice konformizma in se odprle novim izkušnjam, med drugim tudi izkušnjam z drogami. Fenomen množičnega uživanja drog med mladimi ima pri nas torej vsaj 20-letno tradicijo. Zlasti za marihuano velja, da je njena popularnost med mladimi v tem času stalno naraščala in, kot kažejo raziskave, še vedno narašča, kljub prohibiciji in kriminalizaciji. Represija očitno ni mehanizem, ki bi ljudi odvrnil od življenja z drogami. To je pokazal že poskus ameriške prohibicije v dvajsetih letih. To kaže tudi poskus prohibiranja marihuane pri nas. V Amerika ni uspel poskus izkoreninjenja droge, ki so jo legalno uživali že od časa prvih priseljencev, pri nas pa prohibicionistična politika očitno ni uspešna v načelno ugodnejših okoliščinah. Pred dvajsetimi leti je bilo uživanje trave v našem okolju samo nežna bilka, danes pa je kljub ilegalnosti razbohotena v deblo z dvajsetimi letnicami in razvejano krošnjo. Travo iz leta v leto vzgaja in kadi del slovenske mlajše in danes tudi že srednje stare populacije.

Izbruh epidemije odvisnosti od heroína, ki se širi v zadnjih nekaj letih, razpravo o ilegalnih drogah postavlja na začetek. V razpravah je kot odločilen argument za vztrajanje pri nepopustljivem odnosu družbe do uživanja trave pogosto slišati

“dejstvo”, da “mladina začne z marihuano in konča na heroinu”. Obsojano ni toliko uživanje marihuane kot njena uvajalnost: od nje naj bi pot nujno vodila k heroinu. Za kaj gre? Obe drogi sta se pojavili v našem prostoru približno hkrati in med isto populacijo. Vendar sta se med mladimi širili različno, toliko drugače, kolikor se trava, njeni učinki in življenjski stil, ki ga spodbuja, razlikuje od heroina in njegovih učinkov. Scena med uživalci se je zelo diferencirala, zakon pa ji ni sledil. Ostal je tog in na obe drogi še naprej gleda kot na kriminalne vrste. S tem, ko travo prepoveduje, del mladine, ki jo hoče, spravlja k malim dealerjem. Ti pa pogosto preprodajajo vse, kar se da, poleg marihuane tudi heroin in drugo. Tako ilegalnost trave del mladih pripelje k heroinu. Družbi, ki licemerno prepoveduje marihuano in dovoljuje veliko bolj škodljiv alkohol, ta mladina ne bo pripravljena verjeti, ko ji bo prek medijev, učitelja ali zdravnika pripovedovala, da so med uživanjem trave in heroina pomembne razlike v tveganju. Danes si je velik del srednješolcev že ustvaril svoje lastno mnenje o učinkih alkohola in trave.

Družba z marihuano očitno preganja neko motečo drugačnost (kje drugje bi temu lahko rekli ksenofobija). Željo po uniformnosti užitkov država ne bi smela zakonsko podpirati z dejanskim prepovedovanjem uživanja marihuane, saj na ta način stigmatizira in kriminalizira velik del produktivne populacije. Vsa marihuana, ki se pokadi v Sloveniji, zraste na njenih tleh. Uživanje marihuane kaže povsem drugačne družbene posledice kot uživanje heroina in drugih trdih drog. Ker je tržišče v Sloveniji preplavljeno z dokaj poceni domačo travo in ker ta ne povzroča zasvojenosti, naše tržišče s travo ni zanimivo za mednarodno narkomafijo. Zato se je (kot drugod po svetu) usmerila skoraj izključno na

visoko profitne in lažje prenosljive trde droge. V nasprotju z odvisnostjo od heroina, uživanje trave ne poraja nobene druge spremne kriminalne dejavnosti razen tiste, ki izhaja neposredno iz njene ilegalnosti. Lahko bi se celo vprašali, ali razvito tržišče z domačo travo ni branik pred širšim vdorom trdih drog med nas.

Iz vsega navedenega lahko sklenemo, da se je marihuana v Sloveniji oprijela, da je za del njenih državljanov njeno uživanje postalo občasni priboljšek, za druge življenjski stil, vendar je še vedno nelegalna. Trava je nacionalna nelegalna droga. Čas je že, da družba v tajanju razširjenosti trave prepozna svoje nojevstvo in končno ugotovi, da ima zakonska prepoved nasprotno učinke od želenih. Travo je treba dekriminalizirati in destigmatizirati, treba ji je odvzeti status “vraga” in v njej prepoznati našega “sosega”, morda včasih za koga moteče drugačnega, vendar brez stigme Zla v sebi. Vprašanje (de)kriminalizacije je vprašanje (ne)tolerantnosti do kulturnih manjšin, konec kon-

cev je to za slovensko politiko vprašanje, kako močno se je “zagledala v kozarec”. Državi, ki sta krenili po tej poti (Nizozemska in Španija), sta po eni strani družbi z izkazano kulturo strpnosti in po drugi strani dežele, kjer število odvisnih od heroina upada (res je, da je vzrok za to tudi pravilen odnos do problematike odvisnikov).

Upajmo, da bo Sloveniji uspelo vzpostaviti toleranten odnos do vseh manjšin, med njimi tudi do uživalcev marihuane, in da ne bo šla po poti tistih držav, kjer je polnopravni član družbe samo tisti, ki misli in živi po načelih sivega poprečja.

Dario Seraval

